

Отже, внутрішні цінності сім'ї, взаємна підтримка відіграють важливу роль у вихованні дитини-інваліда, так як деструктивні взаємини в сім'ї негативно впливають на дитину. Відповідно в сім'ї, в якій люблять свою дитину і соціально-психологічні проблеми будуть вирішуватися результативніше.

Перелік використаних джерел

1. Реабілітація дітей з особливими потребами (поради батькам) | Блоги БДМУ (bsmu.edu.ua). URL : <https://www.bsmu.edu.ua/blog/reabilitacziya-ditej-z-osoblivimi-potrebami-poradi-batkam/>
2. Хворова Г., Онуфрик М., Майорова Н. Центр (відділення) денного догляду для дітей з інвалідністю: нормативно-правове забезпечення, адміністрування, психолого-педагогічний супровід, підтримка компетентного батьківства: інф.-метод. посіб. Фонд соціального захисту інвалідів; ГО «Родина». Київ, 2020. 3 с.
3. Роль сім'ї у вихованні дітей з особливими потребами : інклюзивне навчання в Україні. URL : <https://sites.google.com/site/inkluzivnenavcannavukraieni/home/1-1-proces-stanovlenna-inkluziie-ta-inkluzivnogo-navcanna/osnovi-inkluzivnoie-osviti/rol-sim-ie-u-vihovanni-ditej-z-osoblivimi-potrebami>
4. Лук'янченко К. Роль сім'ї в процесі виховання та навчання дитини з особливими освітніми потребами: *матер. XXVI наук. конф. здобувачів вищої освіти «Історичний досвід і сучасність»: доповіді*. Одеса : ПНПУ ім. К. Д. Ушинського. 2020. Вип. 39. С. 21–27.

Данієла Крупська

студентка СР-41

Західноукраїнський національний університет

Науковий керівник:

Світлана Миколюк

к.е.н., старший викладач

кафедри психології і соціальної роботи

Західноукраїнського національного університету

ПОНЯТТЯ СИРІТСТВА ТА ОСНОВНІ ПІДХОДИ ЩОДО ЙОГО ВИЗНАЧЕННЯ

Сім'я – це найважливіший інститут у будь-якій країні, причиною цього є те, що саме у цьому середовищі створюються не лише біологічна істота, а й соціальна. Адже для дитина яка росте, сім'я являється першоджерелом демонстрації соціальних норм та правил.

Саме в рамках сімейних зв'язків людина перетворюється на особистість.

Тому перед тим як дослідити питання сирітства необхідно вивчити та проаналізувати причини, які приховуються в цьому соціальному інституті.

Сім'я існувала довгі століття та по своїй структурі вона все ж зазнала певних перетворень.

Лукашевич у своїх роботах згадував про етапи еволюції сім'ї, які вивів соціолог Дж. Голдторп. Згідно досліджень американського соціолога існує 4 етапи формування сім'ї. Перший етап – дохристиянський, йому характерні пізні шлюби, зазвичай не з власної волі, самотніми людьми, та домінацією сім'ї де є пара. [4].

Сім'я в християнському суспільстві – другий етап формування цього інституту. Через вплив релігії майже унеможливилось розлучення та аборти, вводилась заборона на кровні союзи між родичами, а шлюб почав ставати добровільним.

Третім етапом розвитку цього інституту був за часів індустріалізації. Вплив революції на тенденції формування сім'ї були такими: знизився вік вступу до шлюбу, розлучення тепер не були під заборонаю, підвищується рівень народжуваності. [4].

Друга «сімейна революція» спостерігається і зараз, це і є четвертий етап еволюції сім'ї. Змінюється роль цього інституту в суспільстві, що призводить до загрози його існування.

Разом із змінами в погляді на сім'ю, змінюється і роль жінки в суспільстві. Тепер рідше можна спостерігати за тим, щоб жінка вела такий спосіб життя як кілька десятиліть тому. Майже кожна з них тепер хоче досягнути фінансової незалежності та самостійності і приймати фінансові рішення на рівні з своїм чоловіком. Мало жінок тепер готові лише вести домашнє господарство та займатись вихованням дітей як це було раніше.

На зміну поглядів на роль сім'ї в суспільстві також вплинула сексуальна революція та поява контрацептивів. З початком цієї революції ЗМІ проголошували та частково пропагандували «вільну любов», а усі сексуальні зв'язки, в тому числі позашлюбні зберігали

свою анонімність, що в свою чергу приводило до зміну уявлень щодо того що дозволено, а що ні.

Після усіх вище перерахованих змін в соціальному устрої, можна спостерігати такі тенденції у сім'ї, як соціальному інституті:

- скоротилась середньостатистична тривалість шлюбу;
- зменшення кількості дітей у родинах;
- зросла кількість розлучень, відповідно і число неповних сімей;
- збільшення кількості дітей, що народились поза шлюбом;
- все більше пар почали жити в громадянському шлюбі, не реєструючи його;
- кількість повторних шлюбів теж знизилась [4, с.150].

У висновку можна спостерігати за тим, що інститут сім'ї як такий, за останні десятиліття, втрачає свою цінність у очах суспільства. В ході чого формується поняття «сирітство».

Сирота – дитина, яка перебуває поза сім'єю, тимчасово або перманентно, внаслідок смерті батьків або їх втрати батьківських прав. А також це дитина, яка з різних причин не може перебувати у сімейному середовищі та потребує допомоги та забезпечення безпеки від держави.

Сирітство поділяють на два види: біологічне та соціальне. Біологічне – це коли дитина втрачає внаслідок смерті двох батьків. Соціальне – коли дитина набуває статусу сироти при живих батьках.

Як зазначає О.Терновець: - «сирітство – це комплексний соціальний феномен, який досліджують на міждисциплінарному рівні» [3].

В деяких дослідженнях зазначається, що соціальне сирітство – це стан коли дитина, що знаходиться в сім'ї, не отримує гідного виховання, освіти та емоційної підтримки та опіки від батьків. Або що це група дітей при живих батьках, які в силу економічних, морально-психологічних і соціальних причинах були покинуті їх батьками.

Л. Артюшкіна й А. Полянничко акцентують увагу щодо цього питання на тому, що відповідальність за це явище несе суспільство, яке не забезпечило правильних соціально-матеріальних умов, які б дозволили гідно виконувати батькам їх ролі [1].

На думку Л. Вейланде, сирітство приставляє з себе аномальне явище, причиною якого є дефіцит державних інститутів, або неналежне їх функціонування, адже саме вони забезпечують основні права та свободи дитини. А причиною кризи сім'ї як соціального інституту він вважає негативний вплив соціуму на формування особистості в моральному, фізичному, соціальному та інтелектуальному плані [2, с. 32].

О. Сахаров зазначав, що «протягом періоду становлення свідомості, волі та характеру, саме сім'ї належить у процесі виховання основна роль» [5, 54 с.].

Отже, виходячи з усього вищесказаного, можемо дійти до висновку, що інститут сім'ї і його належне функціонування є дуже важливим для суспільства, адже саме в рамках сімейного середовища проводиться первинна соціалізація дитини.

На сьогоднішній день в Україні знаходиться понад 700 інтернатних закладів для дітей, в них перебуває більше ніж 80 000 неповнолітніх. Лише 20% з них діти які втратили батьків через їх смерть, інші діти які перебувають у подібних закладах мають одного з батьків або родичів. При правильному та цілісному підході держави щодо інституту сім'ї цю ситуацію можна було б покращити або створити умови, які були б максимально наближені до сімейних [6].

Перелік використаних джерел

1. Артющкіна Л. М., Полянничко А. О. Сирітство в Україні як соціально педагогічна проблема (соціально-правовий аспект). Суми: Сум ДПУ, 2002. 268 с.
2. Вейланде Л. В. Підготовка студентів університету до роботи з підлітками девіантної поведінки: автореф. дис. к.пед.н. : 13.00.04. 252 с.
3. Енциклопедія освіти / головн. ред.: В. Г. Кремень. К. : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.(840)
4. Лукашевич М. П. Теорія і методи соціальної роботи : навч. посіб. для вузів. 2-е вид., доп. і випр. К. : МАУП, 2003. 168 с (55)
5. Сахаров А. Б. Правонарушение подростка и закон. М.: Юридическая литература, 1967. 216 с.
6. Соціальне сирітство в Україні: руйнація традиційних цінностей
URL:<https://nationalcorps.org/socalne-sirtstvo-v-ukran-rujnascja-tradicjnihcnnostej/>